

28.10.25

Vihdin vammaisneuvoston kannanotto LUVN talousarvioon sisältyvistä keskeisistä toimenpiteistä ja niiden vaikutusarvioinneista

Arvoisa puheenjohtaja, arvoisat kollegat.

Ärade ordförande, ärade kollegor.

Vihdin Vammaisneuvoston edustajana esitän yhteisen huolemme LUVN suunnittelemista muutoksista.

Vammaispalvelulain tarkoitus on toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa. *Turvata yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.*

Käsitteet yhdenvertaisuus ja yksilöllinen tarve eivät ole toisiaan poissulkevia vaan toisiaan vahvistavia.

Yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että kaikille annetaan yhtä vähän.

C4.2 Henkilökohtaisen avun järjestämisen tarkastelu

Kun vammaiselle henkilölle on palveluntarpeen arvioinnissa myönnetty henkilökohtaista apua, eikä henkilön tila ole muuttunut vähemmän apua tarvitseväksi, on aie "tasapäistää" suuret myönnöt yhdenvertaisuuden perusteella lainvastainen.

Jokainen vammainen on yksilö ja hänen palveluntarvettaan tulee tarkastella yksilönä ja verrata samanikäiseen vammatomaan henkilöön, ei toiseen vammaiseen henkilöön. Itsemääräämisoikeuden piiriin kuuluu myös se, miten vammainen henkilö hänelle myönnettyt tunnit käyttää, valitsemastaan palveluntuotannon tavasta riippumatta. Sunnuntai on viikonpäivä muiden joukossa. Jokaisella meistä on oikeus oman näköiseen elämään.

Viittaatte kalleimpien ostojen muuttamiseen halvempiin. Vammaisella tulee jatkossakin olla oikeus valita, miten henkilökohtainen apu tuotetaan ja kuka häntä avustaa. Muistutamme myös, että nykyisillä päätöksillä on kolmen vuoden suoja-aika menossa jolloin tästä tavoittelemanne säästö ei todennäköisesti toteudu.

Kotihoito eli "hoito ja huolenpito" ja henkilökohtainen apu eivät ole toisiaan korvaavia palveluita. Henkilökohtainen apu on apua oman elämän elämisessä, kotihoito on hoivaa jota kaikki vammaiset eivät tarvitse.

28.10.25

C6.1 Asumisen palveluluokkien arviointi ja C6.2 Paikkajärjestelyt omissa asumispalveluissa

Miten vammaisen luokitus voi yhtäkkiä muuttua vähemmän palvelua tarvitsevaksi jos asumispalvelu on jo myönnetty ja toteutettu? Heikommassa asemassa olevilla ympäristön muutos voi aiheuttaa sekavuutta ja pelkotiloja. Säästötarve ei saa aja yli ihmisen itsemääräämisoikeudesta. Vammaisen oikeus olla osallisena elämässään on määritelty YK vammaissopimuksessakin.

Ollaanko ikääntyneiden vammaisten asumispalveluissa siirtämässä henkilöitä maksullisiin ikääntyneiden palvelutaloihin mahdollisesti 1.1.26 tulevan elämänvaiherajauksen perusteella?

On vaikea nähdä muuta määrettä kuin ikä, mikä vammaisessa henkilössä muuttuisi niin, että hän ei enää täyttäisi vammaispalveluyksikössä asumisen kriteeriä.

Yhteisöllisen asumisen tulee olla vammaisen oma valinta; YK vammaissopimuksessa taataan oikeus asua kotonaan.

Asumispalveluiden kehittämisessä olette riskinä nimenneet "Osa asiakkaista voi suhtautua paikkamuutoksiin kielteisesti, jolloin hyvinvointialueen on käytettävä yksilöllistä harkintaa." Olette ohuella jäällä tämän kanssa; vammaisen itsemääräämisoikeus on vahva.

Vammaisten omaishoito

Tämä puuttuu kokonaan vammaispalveluiden palveluista.

Omaishoidettavia on muitakin kuin ikääntyneitä ja omaishoitajille tulee taata lain mukaiset vapaat 3 vrk/kk, terveyspalvelut ja sosiaalitoimen ohjaus ja tuki vaativan tehtävänsä hoidossa.

LUVNin tulee toimittaa omaishoidon sopimuksessa määritellyt palvelut, mukaan lukien lapsiperheiden kotipalvelu tukena arkeen. Tällä hetkellä palvelua ei saa kun yksiköiden välinen yhteistyö ja viestintä ei toimi.

Tämä palvelupolku on dokumentoitava ja käyttöön otettava välittömästi. Omaishoitajien terveydestä huolehtiminen esim. kutsuilla vuosittaiseen terveystarkastukseen olisi kaikkien osapuolten etu ennakoivana toimintana. Perheillä tulisi olla oikeus valita sijaishoitaja, kunhan hän on terveydentilaltaan siihen sopiva ja täysi-ikäinen.

28.10.25

Muita huomioita

Tervetullut muutos on lisäresursointi useampaan palvelupolkuun. mm. kehityksellisten häiriöiden osaamisyksikön käynnistys säästää ostopalveluiden kustannuksista ja työllistää ihmisiä suoraan LUVNiin. Nämä kaikki ovat tärkeitä panostuksia sekä palvelupolkujen toimivuuteen että henkilöstön hyvinvointiin tässä suuressa rakenteellisessa muutoksessa.

Palvelupolkuja voidaan parantaa osallistamalla palvelun käyttäjät ja vammaisneuvoston kokemus kehitystyöhön. Sillä ilman meitä ei meitä koskevista asioista tule päättää.

Häiriökysyntää voidaan vähentää hoitamalla asia kerralla oikein. Sen tavoitteen saavuttamiseksi vammaissosiaalityöntekijöillä tulee olla riittävät edellytykset tehdä työnsä hyvin. Asiakaskokemusta voidaan parantaa nimeämällä OmaVampa, joka tuntee asiakkaansa tilanteen ja kulkee rinnalla eri elämänvaiheissa. Sillä, miten työn tulosta mitataan on merkitystä. Laadun tulisi olla tärkein mittari, ei rahan.

On hienoa, että tiedostatte vammaissosiaalityön käsittelyaikojen olleen koko hyvinvointialueen toiminta-ajan pidemmät kuin laissa on edellytetty. Ratkaisuna esitetään sosiaalipalvelujen keskitetyn neuvonnan prosessien kehittämistä myös vammaissosiaalityön toiminnan osalta. Onko sosiaalipalvelujen keskitetyllä neuvonnalla osaamista toimia erityislain piirissä olevien asiakkaiden ja päätösten kanssa? Kertomanne ”Asiakkaiden ohjautuminen viimesijaiseksi tarkoitettuun vammaispalveluun on ollut hallitsematonta” jää epäselväksi. Asiakasnäkökulmasta ohjat ovat olleet hyvinkin tiukalla ja palveluihin pääsy on ollut haastavaa. Tähän haluaisimme tarkemman vastauksen LUVNilta.